Karty komunikacyjne

192 karty obrazkowe na co dzień

Potrzeby • Emocje • Higiena • Granice • Samodzielność

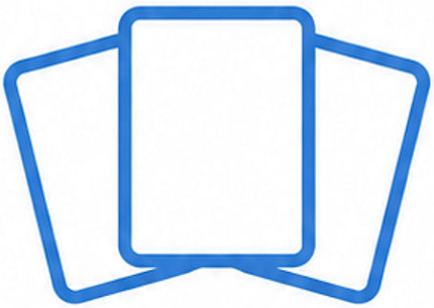

Informacje o materiale

Karty komunikacyjne to materiał edukacyjny w formie cyfrowej (PDF), przeznaczony do pracy w domu, w przedszkolu, w szkole i podczas zajęć terapeutycznych.

Materiał możesz drukować i kopiować na własne potrzeby edukacyjne, zgodnie z zakupioną licencją. Nie wolno go odsprzedawać, udostępniać publicznie ani rozpowszechniać w całości lub w części bez zgody właściciela praw.

Karty wspierają codzienną komunikację dziecka. Nie zastępują diagnozy ani terapii prowadzonej przez specjalistę.

© 2026. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Spis treści

Dlaczego karty obrazkowe pomagają? ..... — 03

Jak korzystać z kart ..... — 04

Moduł 1. Mówię, czego potrzebuję (karty 001–024) ..... — 05

Moduł 2. Mój dzień (karty 025–048) ..... — 10

Moduł 3. Dobrze czy źle? (karty 049–072) ..... — 15

Moduł 4. Dbam o higienę (karty 073–096) ..... — 20

Moduł 5. Moje emocje (karty 097–120) ..... — 25

Moduł 6. Ja i inni (karty 121–144) ..... — 30

Moduł 7. Moje granice (karty 145–168) ..... — 35

Moduł 8. Samodzielność krok po kroku (karty 169–192) ..... — 40

Moja tablica: najpierw – potem ..... — 45

Małymi krokami do wielkich zmian ..... — 46

WSTĘP

Dlaczego karty obrazkowe pomagają?

Wiele dzieci w spektrum autyzmu lepiej rozumie to, co widzi, niż to, co słyszy. Słowa szybko znikają, a obrazek zostaje przed oczami tak długo, jak dziecko go potrzebuje. Dlatego jedna karta często mówi więcej niż długie tłumaczenie. Karty z tego zestawu pokazują proste sytuacje z codziennego życia: potrzeby, plan dnia, właściwe i niewłaściwe zachowania, higienę, emocje, kontakty z innymi i granice. Każda karta przedstawia jedną czynność i ma krótki podpis w pierwszej osobie, na przykład „Chcę pić” albo „Myję ręce”. Dzięki temu dziecko może wskazać kartę, zamiast szukać słów, a dorosły może spokojnie pokazać, co wydarzy się za chwilę.

Co dają karty?

- Ułatwiają wyrażanie potrzeb i emocji.
- Zmniejszają napięcie przed zmianami.
- Pokazują zasady i granice w jasny sposób.
- Wzmacniają samodzielność w codziennych czynnościach.

WSTĘP

Jak korzystać z kart

1. **Wydrukuj** — Wydrukuj wybrane strony na grubszym papierze, najlepiej w kolorze.

2. **Zalaminuj** — Zalaminuj kartki albo oklej je folią, aby karty służyły dłużej.

3. **Wytnij** — Wytnij karty wzdłuż przerywanych linii.

4. **Pokaż** — Pokazuj kartę na wysokości oczu dziecka, w spokojnej chwili.

5. **Nazwij** — Powiedz krótko, co przedstawia karta, zawsze tymi samymi słowami.

6. **Pochwal** — Chwal każdą próbę wskazania karty, nawet jeśli nie jest idealna.

Wskazówka

Zacznij od kilku kart, których dziecko potrzebuje najczęściej. Nowe karty dodawaj stopniowo, gdy poprzednie są już dobrze znane. Karty możesz trzymać w pudełku, w segregatorze albo na rzepach na tablicy. Ważne, żeby zawsze były w tym samym miejscu i w zasięgu ręki dziecka.

1

MODUŁ 1

Mówię, czego potrzebuję

Karty 001–024

Podstawowe prośby, jedzenie, samopoczucie i wybór.

MODUŁ 1 • MÓWIĘ, CZEGO POTRZEBUJĘ

Podstawowe prośby

Te karty pomagają dziecku poprosić o to, czego potrzebuje w tej chwili.

001

Chcę pić

002

Chcę jeść

003

Muszę do toalety

004

Potrzebuję pomocy

005

Potrzebuję przerwy

006

Chcę się przytulić

Wskazówka

Trzymaj te karty zawsze w tym samym, łatwo dostępnym miejscu, na przykład na lodówce albo przy ławce. Gdy dziecko wskaże kartę, od razu zareaguj i przeczytaj na głos jej podpis. Szybka odpowiedź uczy, że komunikacja działa i że warto po nią sięgać.

Pomysł na zabawę

Pobawcie się w kawiarnię. Pluszowy miś „prosi" kartą o picie, jedzenie albo przytulenie, a dziecko spełnia jego prośbę. Potem zamieńcie się rolami.

Jedzenie i picie

Wskazówka

Przy posiłku połóż przed dzieckiem dwie lub trzy karty i poczekaj, aż wybierze. Podaj dokładnie to, co wskazało, nawet jeśli spodziewasz się innego wyboru. Tak dziecko uczy się, że jego decyzja ma znaczenie. Karta „Już mi wystarczy" pomaga zakończyć posiłek spokojnie, bez odpychania talerza i bez płaczu.

Pomysł na zabawę

Urządźcie piknik dla zabawek. Dziecko wybiera kartą, co dostanie każda lalka, i nakrywa dla niej talerzyk.

Karty do wyboru przy stole, podczas przekąski i w czasie wspólnego gotowania.

007

Chcę wody

008

Chcę mleka

009

Chcę kanapkę

010

Chcę owoc

011

Chcę jeszcze

012

Już mi wystarczy

MODUŁ 1 · MÓWIĘ, CZEGO POTRZEBUJĘ

Moje ciało i samopoczucie

Karty pomagają powiedzieć, co dzieje się w ciele i jak dziecko się czuje.

Wskazówka

Dziecko w spektrum autyzmu często nie potrafi nazwać bólu ani zmęczenia, a dyskomfort widać dopiero w zachowaniu. Gdy dziecko jest niespokojne, połóż przed nim te karty i zapytaj: „Co się dzieje?". Pokaż na sobie, gdzie jest brzuch, a gdzie głowa.

Pomysł na zabawę

Zagrajcie w lekarza. Pluszak „mówi" kartą, co mu dolega, a dziecko przykrywa go kocem, podaje mu wodę albo przykłada chłodny okład.

013

Boli mnie brzuch

014

Boli mnie głowa

015

Jest mi zimno

016

Jest mi gorąco

017

Chce mi się spać

018

Źle się czuję

Tak, nie i wybór

Karty do odpowiadania na pytania i do wybierania spośród kilku możliwości.

019

Tak

020

Nie

021

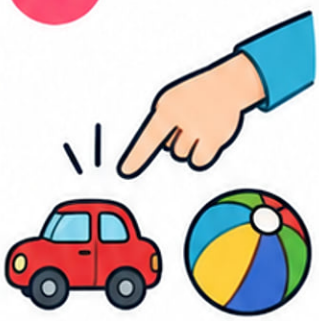

Wybieram to

022

Chcę coś innego

023

Jeszcze raz

024

Nie wiem

Wskazówka

Karty „Tak” i „Nie” to podstawa każdej rozmowy. Zadawaj proste pytania, na które da się odpowiedzieć jedną kartą, na przykład: „Idziemy na dwór?”. Szanuj odpowiedź „Nie”, gdy tylko to możliwe. Dziecko uczy się wtedy, że jego zdanie się liczy.

Pomysł na zabawę

Pokazuj różne przedmioty i pytaj: „Czy to jest piłka?”. Dziecko odpowiada kartą „Tak” albo „Nie”. Czasem celowo się pomyl, żeby było zabawnie.

2

MODUŁ 2

Mój dzień

Karty 025–048

**Poranek, przedszkole i szkoła,
wyjścia z domu i wieczór.**

Rano w domu

Ułóż karty w kolejności i pokazuj dziecku, co będzie dalej.

025

Wstaję z łóżka

026

Idę do łazienki

027

Ubieram się

028

Jem śniadanie

029

Myję zęby

030

Wychodzę z domu

Wskazówka

Poranna sekwencja zmniejsza pośpiech i napięcie przed wyjściem z domu. Przyklej karty w rzędzie na drzwiach łazienki albo pokoju. Po każdej czynności dziecko odwraca kartę lub odkłada ją do pudełka. Jeśli Wasz poranek wygląda inaczej, po prostu zmień kolejność kart.

Pomysł na zabawę

Zagrajcie w „poranek misia". Dziecko układa karty w kolejności i prowadzi pluszaka przez wszystkie poranne czynności, od łóżka aż do drzwi.

W przedszkolu i w szkole

Wskazówka

Przed wyjściem z domu przejrzyjcie razem karty i opowiedz dziecku, co je dziś czeka. W grupie możesz pokazywać kartę tuż przed każdą zmianą zajęć. Dzięki temu przejścia są łatwiejsze, a dziecko rzadziej czuje się zaskoczone.

Pomysł na zabawę

Urządźcie przedszkole dla zabawek. Dziecko prowadzi zajęcia i kartami pokazuje lalkom i misiom, co teraz robi cała grupa.

Karty pokazują najważniejsze momenty dnia w przedszkolu albo w szkole.

031

Wieszam kurtkę

032

Siadam na swoim miejscu

033

Słucham uważnie

034

Rysuję

035

Bawię się z dziećmi

036

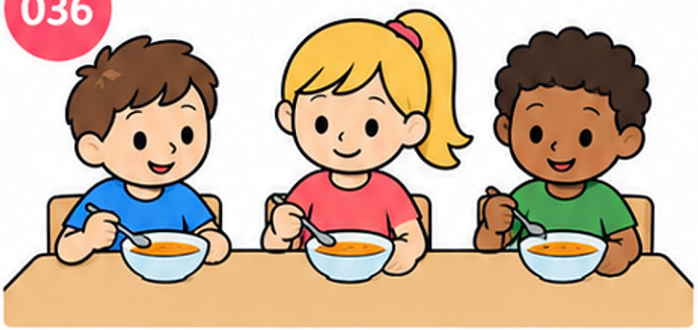

Jem obiad z grupą

Poza domem

Pokaż kartę przed wyjściem, żeby dziecko wiedziało, dokąd idziecie.

037

Jadę samochodem

038

Jadę autobusem

039

Idę do sklepu

040

Idę do lekarza

041

Idę na plac zabaw

042

Odwiedzam babcię i dziadka

Wskazówka

Nowe miejsca i podróże często budzą niepokój. Pokaż kartę kilka minut przed wyjściem i weź ją ze sobą. Po drodze pokaż ją jeszcze raz i powiedz: „Idziemy do sklepu, potem wracamy do domu". Przewidywalność daje dziecku poczucie bezpieczeństwa.

Pomysł na zabawę

Zbudujcie z klocków małe miasto. Dziecko losuje kartę i prowadzi figurkę we właściwe miejsce: do sklepu, do lekarza albo na plac zabaw.

Popołudnie i wieczór

Wieczorna sekwencja pomaga dziecku wyciszyć się przed snem.

043

Wracam do domu

044

Bawię się

045

Jem kolację

046

Kąpię się

047

Zakładam piżamę

048

Idę spać

Wskazówka

Stały rytuał wieczorny ułatwia zasypianie. Trzymaj się tej samej kolejności każdego dnia, także w weekendy. Przy ostatniej karcie, „Idę spać", mów spokojnym, cichym głosem i przygaś wtedy światło. Dziecko szybko połączy ten obrazek z odpoczynkiem.

Pomysł na zabawę

Przed snem ułóżcie karty na łóżku w złej kolejności. Dziecko poprawia je i opowiada, co robi po kolei. Na koniec pluszak „idzie spać" razem z nim.

3

MODUŁ 3

Dobrze czy źle?

Karty 049–072

Właściwe i niewłaściwe zachowania pokazane w parach.

Przy stole

Każdy rząd to para: zielona karta pokazuje, jak się zachowujemy, a czerwona, czego nie robimy.

049

Siedzę spokojnie przy stole

050

Nie stoję na krześle

051

Jem łyżką i widelcem

052

Nie rzucam jedzeniem

053

Proszę o podanie

054

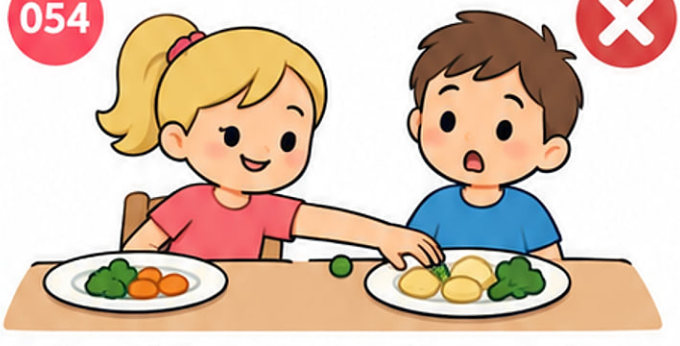

Nie zabieram z cudzego talerza

Wskazówka

Zawsze zaczynaj od zielonej karty, bo to ona pokazuje, czego oczekujesz. Czerwoną kartę pokaż tylko na chwilę, dla porównania. Gdy dziecko zachowa się dobrze, wskaż zieloną kartę i pochwal je konkretnie: „Siedzisz spokojnie przy stole, brawo!".

Pomysł na zabawę

Rozłóż wszystkie karty z tej strony obrazkiem do góry. Dziecko dzieli je na dwie kupki, zieloną i czerwoną, a potem łączy je w pary.

W grupie

Wskazówka

Zasady w grupie łatwiej zapamiętać, gdy widać je przed zajęciami. Przypnij zielone karty na tablicy w miejscu, gdzie dzieci siadają w kręgu. Przed zabawą przypomnij jedną zasadę, a nie wszystkie naraz. Po zajęciach powiedz, której zasady najlepiej przestrzegano.

Pomysł na zabawę

Odegraj krótką scenkę z pluszakami. Dziecko pokazuje zieloną albo czerwoną kartę i mówi lub wskazuje, co pluszak powinien zrobić.

W każdej kolumnie zielona karta jest na górze, a czerwona pod nią.

055

Czekam na swoją kolej

057

Podnoszę rękę, gdy chcę mówić

059

Dzielę się zabawką

056

Nie wpycham się

058

Nie krzyczę

060

Nie wyrywam zabawek

Na placu zabaw

Pary kart przypominają o bezpiecznej i miłej zabawie na dworze.

061

Czekam w kolejce do zjeżdżalni

062

Nie popycham innych

063

Podaję piłkę

064

Nie rzucam piaskiem

065

Trzymam się blisko dorosłego

066

Nie uciekam z placu zabaw

Wskazówka

Przed wyjściem na plac zabaw pokaż dziecku trzy zielone karty i schowaj je do kieszeni. Gdy zabawa staje się zbyt głośna albo niebezpieczna, spokojnie pokaż właściwą kartę, zamiast długo tłumaczyć. Krótki obrazek działa szybciej niż słowa.

Pomysł na zabawę

W piaskownicy zbudujcie zjeżdżalnię dla figurek. Figurki czekają w kolejce, a dziecko pilnuje, żeby nikt się nie wpychał i nie popychał innych.

Szanuję rzeczy i zwierzęta

Karty uczą delikatności wobec książek, zabawek i zwierząt.

067

Ostrożnie przewracam kartki

069

Delikatnie głaszczę kota

071

Odkładam kredki na miejsce

068

Nie drę książek

070

Nie ciągnę kota za ogon

072

Nie łamię kredek

Wskazówka

Pokaż dziecku, jak wygląda „delikatnie": pogłaszczcie razem pluszaka powoli i lekko. Słowo „delikatnie" łącz zawsze z tym samym ruchem dłoni. Przy prawdziwym zwierzęciu najpierw zapytaj właściciela, czy można je pogłaskać, a potem pokaż dziecku zieloną kartę.

Pomysł na zabawę

Urządźcie „szpital rzeczy". Razem sklejcie podartą kartkę albo naprawcie zabawkę i porozmawiajcie, jak dbać o nią następnym razem.

4

MODUŁ 4

Dbam o higienę

Karty 073–096

Mycie rąk, mycie zębów, toaleta i codzienna pielęgnacja.

Myję ręce krok po kroku

Powieś tę stronę przy umywalce, na wysokości oczu dziecka.

073

Odkręcam wodę

074

Moczę ręce

075

Biorę mydło

076

Pocieram dłonie

077

Spłukuję mydło

078

Wycieram ręce

Wskazówka

Przy pierwszych próbach stań obok dziecka i pokazuj palcem każdy krok. Gdy dziecko zna już kolejność, tylko wskazuj kartę, a z czasem pozwól mu korzystać z niej samodzielnie. Pocieranie dłoni może trwać tyle, ile krótka piosenka.

Pomysł na zabawę

Umyjcie ręce lalce albo plastikowej figurce w misce z wodą. Dziecko pokazuje jej po kolei wszystkie karty i nazywa każdy krok.

Myję zęby krok po kroku

Kolejne kroki mycia zębów, od wzięcia szczoteczki aż do odłożenia jej na miejsce.

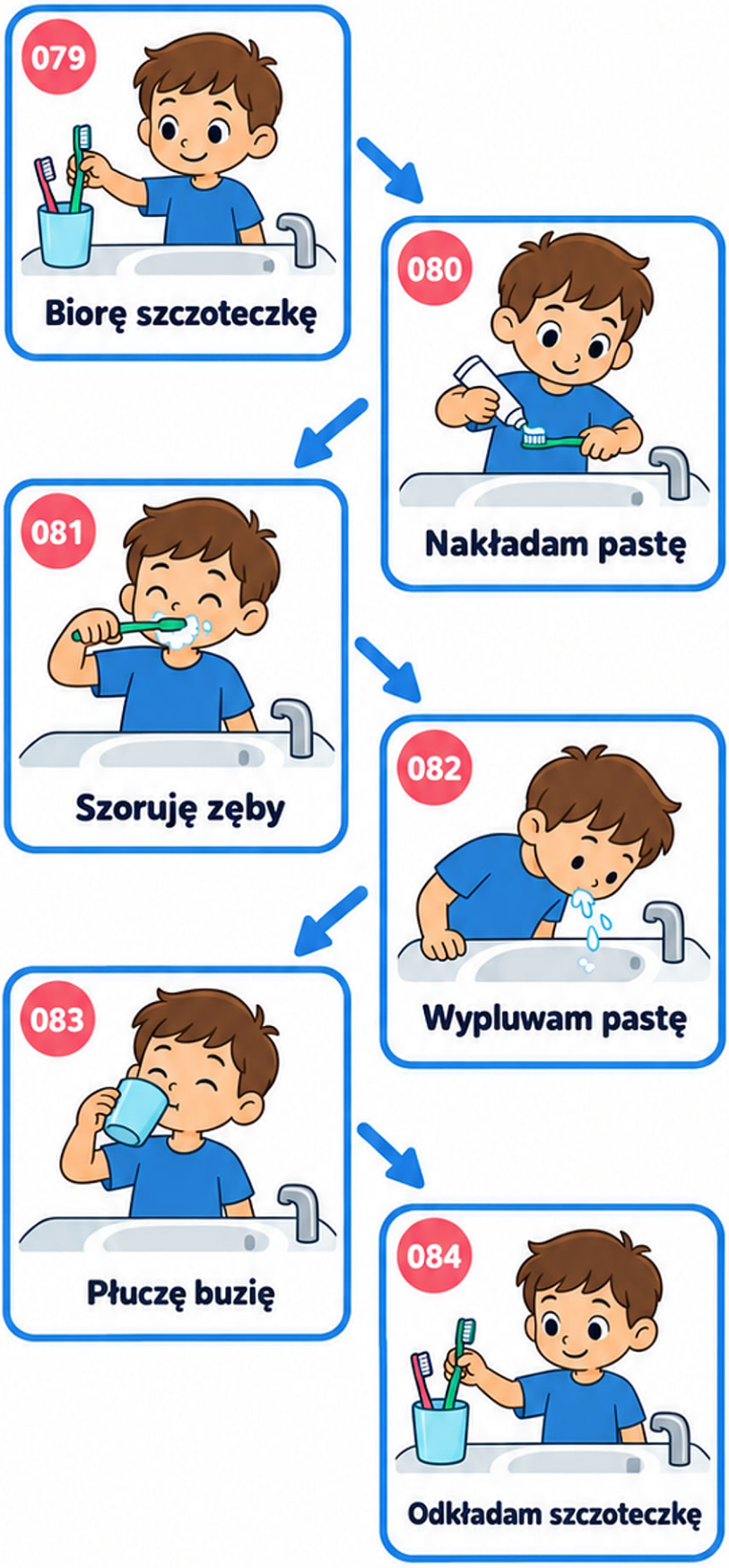

Wskazówka

Mycie zębów bywa trudne dla dzieci wrażliwych na dotyk i smak. Wybierz miękką szczoteczkę i łagodną pastę. Pozwól dziecku najpierw samemu poszorować zęby, a dopiero potem pomóż mu je doczyścić. Chwal każdy kolejny krok.

Pomysł na zabawę

Umyjcie zęby dużemu pluszakowi. Dziecko trzyma szczoteczkę bez pasty, patrzy na karty i pokazuje pluszakowi, co robi się po kolei.

W toalecie krok po kroku

Wskazówka

Naukę korzystania z toalety prowadź spokojnie i bez pośpiechu. Przyklej karty na ścianie obok sedesu. Jeśli dziecko boi się dźwięku spłukiwania, pozwól mu najpierw wyjść z łazienki, a dopiero potem spuść wodę. Do tego etapu wracajcie stopniowo, bez presji.

Pomysł na zabawę

Przećwiczcie kolejność na sucho, z lalką i małym nocnikiem. Dziecko układa karty w rzędzie i prowadzi lalkę przez wszystkie kroki.

Karty pomagają w nauce samodzielnego korzystania z toalety.

085

Opuszczam spodnie

086

Siadam na sedesie

087

Używam papieru toaletowego

088

Podciągam spodnie

089

Spuszczam wodę

090

Myję ręce

Dbam o siebie

Karty codziennych czynności, dzięki którym dziecko jest czyste i zadbane.

091

Myję buzię

092

Myję włosy

093

Czeszę włosy

094

Wydmuchuję nos

095

Kicham w łokieć

096

Zakładam czyste ubranie

Wskazówka

Mycie i czesanie włosów bywa dla wielu dzieci nieprzyjemne. Uprzedź dziecko kartą, zanim zaczniesz, i powiedz, jak długo to potrwa, na przykład: „Czeszę, licząc do pięciu". Liczcie głośno razem. Gdy wiadomo, kiedy coś się skończy, łatwiej to wytrzymać.

Pomysł na zabawę

Zagrajcie w zgadywanki. Pokazujesz ruchem jedną czynność, na przykład czesanie, a dziecko szuka właściwej karty i podaje Ci ją.

5

MODUŁ 5

Moje emocje

Karty 097–120

Nazywanie uczuć i sposoby radzenia sobie ze złością, smutkiem i strachem.

Jak się czuję?

Karty pomagają nazwać uczucie i pokazać je innym.

097

Cieszę się

098

Jest mi smutno

099

Złoszczę się

100

Boję się

101

Dziwię się

102

Czuję spokój

Wskazówka

Nazywaj emocje dziecka wtedy, gdy je widzisz: „Widzę, że jest ci smutno". Pokaż wtedy właściwą kartę. Nie oceniaj uczuć jako dobrych albo złych, bo każde z nich jest w porządku. Uczymy tylko, co można zrobić z emocją.

Pomysł na zabawę

Stańcie razem przed lustrem. Dziecko losuje kartę i próbuje zrobić taką samą minę. Potem Ty losujesz kartę, a dziecko zgaduje Twoją emocję.

Więcej uczuć

Wskazówka

Te uczucia są trudniejsze do rozpoznania niż radość czy złość. Opowiadaj krótkie historie z życia dziecka, na przykład: „Mama wyszła do pracy i tęsknisz". Pokaż kartę i pozwól dziecku jej dotknąć. Nie wymagaj mówienia, wystarczy wskazanie.

Pomysł na zabawę

Czytajcie razem ulubioną książkę z obrazkami. Zatrzymaj się przy jednej ilustracji i zapytaj, jak czuje się bohater. Dziecko szuka pasującej karty.

Trudniejsze uczucia, które dzieci często przeżywają, ale rzadko potrafią nazwać.

103

Jest mi wstyd

104

Jest mi przykro

105

Nudzi mi się

106

Denerwuję się

107

Jestem dumny / dumna

108

Tęsknię

Kiedy czuję złość

Gdy pojawia się złość, dziecko wybiera kartę z pomysłem, co może zrobić.

Czuję złość

109 Biorę głęboki oddech

110 Liczę do pięciu

111 Ściskam piłeczkę

112 Mówię, że czuję złość

113 Idę do kącika spokoju

114 Proszę o przytulenie

Wskazówka

Ćwiczcie te sposoby wtedy, gdy dziecko jest spokojne, a nie w chwili wybuchu. W trudnym momencie mów mało i pokaż tylko jedną albo dwie karty do wyboru. Przygotujcie wcześniej kącik spokoju z poduszką i ulubioną zabawką.

Pomysł na zabawę

Zagrajcie w „dmuchanie świeczek”. Pokaż pięć palców jak świeczki na torcie. Dziecko zdmuchuje je po kolei, długo i powoli.

Kiedy jest mi smutno albo się boję

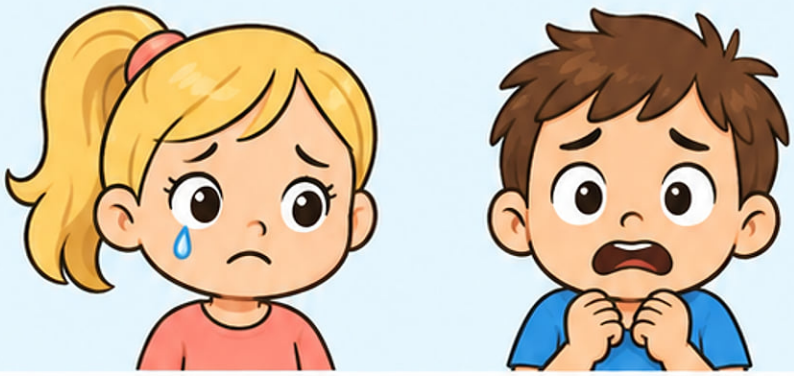

Sposoby, które pomagają, gdy pojawia się smutek albo strach.

115

Mówię, co czuję

116

Przytulam maskotkę

117

Owijam się kocykiem

118

Oddycham powoli

119

Słucham spokojnej muzyki

120

Trzymam kogoś za rękę

Wskazówka

Smutek i strach często są ciche i łatwo ich nie zauważyć. Gdy dziecko się wycofuje, usiądź obok i połóż przed nim te karty. Pozwól mu wybrać sposób, który teraz pomoże. Dziecko może trzymać wybraną kartę tak długo, jak jej potrzebuje.

Pomysł na zabawę

Zbudujcie razem przytulny domek z koca i poduszek. Dziecko zabiera do niego karty z tej strony i maskotkę, gdy potrzebuje się uspokoić.

6

MODUŁ 6

Ja i inni

Karty 121–144

Powitania, miłe słowa, wspólna zabawa i rozmowa.

Witam się i żegnam

Karty pokazują proste sposoby witania się i żegnania z innymi.

121

Mówię „Dzień dobry”

122

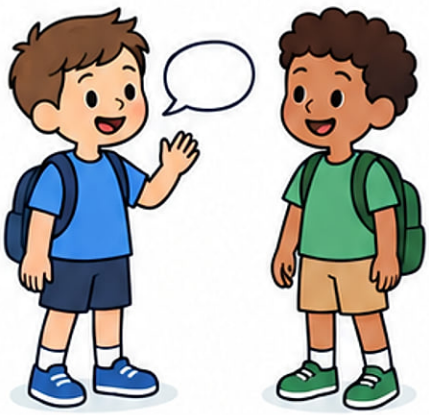

Mówię „Cześć”

123

Macham na powitanie

124

Podaję rękę

125

Mówię „Do widzenia”

126

Macham na pożegnanie

Wskazówka

Nie każde dziecko lubi podawać rękę albo patrzeć w oczy. Pozwól mu wybrać sposób powitania, który jest dla niego wygodny: słowo, machnięcie ręką albo uśmiech. Każda z tych form jest dobra i zasługuje na pochwałę.

Pomysł na zabawę

Przy drzwiach pokoju posadźcie pluszaki. Dziecko wchodzi, wybiera kartę i wita się z każdym po kolei. Przy wyjściu żegna się z nimi w ten sam sposób.

Miłe słowa

Wskazówka

Miłe słowa najlepiej ćwiczyć w prawdziwych sytuacjach. Gdy podajesz dziecku coś, o co prosi, pokaż kartę „Proszę", a po chwili kartę „Dziękuję". Używaj tych słów także w rozmowach z innymi dorosłymi. Dzieci uczą się najwięcej, gdy widzą dobry przykład.

Pomysł na zabawę

Zagrajcie w „magiczne słowo". Pluszak otwiera skrzynię ze skarbem dopiero wtedy, gdy dziecko pokaże kartę „Proszę" albo powie to słowo.

Krótkie, miłe słowa, które pomagają dogadać się z innymi.

127

Proszę

128

Dziękuję

129

Przepraszam

130

Czy mogę?

131

Pomogę ci

132

Lubię cię

Bawimy się razem

Karty pomagają zaprosić kogoś do zabawy i bawić się wspólnie.

133

Czy pobawisz się ze mną?

134

Bawimy się razem

135

Teraz ty, potem ja

136

Budujemy razem

137

Gramy w piłkę

138

Zamieniamy się zabawkami

Wskazówka

Wspólna zabawa to dla wielu dzieci duże wyzwanie. Zacznij od krótkiej zabawy w parze z dorosłym, a potem zaproś jedno dziecko. Karta „Teraz ty, potem ja" pomaga czekać na swoją kolej, bo pokazuje, że kolej na pewno nadejdzie.

Pomysł na zabawę

Ułóżcie razem wieżę z klocków. Każdy dokłada po jednym klocku, a karta „Teraz ty, potem ja" wędruje z rąk do rąk.

Rozmawiam z innymi

Kolejne kroki krótkiej rozmowy z kolegą, koleżanką albo dorosłym.

Wskazówka

Rozmowa ma swoje etapy, a karty pokazują je jak mapę. Ćwiczcie najpierw razem, potem z rodzeństwem albo z jednym kolegą lub koleżanką. Nie wymagaj patrzenia w oczy. Wystarczy, że dziecko zwróci się w stronę rozmówcy.

Pomysł na zabawę

Przygotujcie dwie pacynki na dłonie. Dziecko prowadzi rozmowę jednej pacynki z drugą, krok po kroku, według kart. Na koniec pacynki machają sobie na pożegnanie.

7

MODUŁ 7

Moje granice

Karty 145–168

Moje ciało, granice innych osób i bezpieczeństwo.

Moje ciało, moje granice

Karty uczą, że dziecko ma prawo decydować o swoim ciele.

145

Moje ciało należy do mnie

146

Mogę powiedzieć „nie”

147

Teraz nie chcę się przytulać

148

Potrzebuję więcej miejsca

149

Proszę, przestań

150

Mówię dorosłemu, co się stało

Wskazówka

Szanuj sygnały dziecka także w domu. Jeśli pokazuje kartę „Teraz nie chcę się przytulać”, odpuść i powiedz: „Dobrze, rozumiem”. Tak dziecko uczy się, że jego „nie” jest ważne. Powiedz też jasno, do kogo może przyjść, gdy coś je zaniepokoi.

Pomysł na zabawę

Ułóżcie ze sznurka duże koło wokół dziecka. To jego bańka. Inni pytają, czy mogą do niej wejść, a dziecko odpowiada kartą.

Szanuję granice innych

Wskazówka

Dzieci w spektrum autyzmu nie zawsze odczytują sygnały z twarzy i ciała innych osób. Dlatego zasady warto mówić wprost: „Najpierw pytam, potem przytulam”. Chwal dziecko za każde pytanie zadane przed dotknięciem drugiej osoby albo jej rzeczy.

Pomysł na zabawę

Zagrajcie w „puk, puk”. Dziecko puka do drzwi pokoju, czeka na odpowiedź „Proszę!” i dopiero wtedy wchodzi. Potem zamieńcie się rolami.

Inni ludzie też mają swoje granice, a te karty uczą je szanować.

151

Pytam, zanim kogoś przytulę

152

Słucham, gdy ktoś mówi „nie”

153

Pukam, zanim wejdę

154

Pytam, zanim coś wezmę

155

Trzymam ręce przy sobie

156

Zostawiam innym miejsce

Jestem bezpieczny, jestem bezpieczna

Karty o bezpieczeństwie na ulicy, w samochodzie i w domu.

157

Trzymam dorosłego za rękę

158

Przechodzę na zielonym świetle

159

Zapinam pasy

160

Nie biorę rzeczy od obcych

161

Nie dotykam gorących rzeczy

162

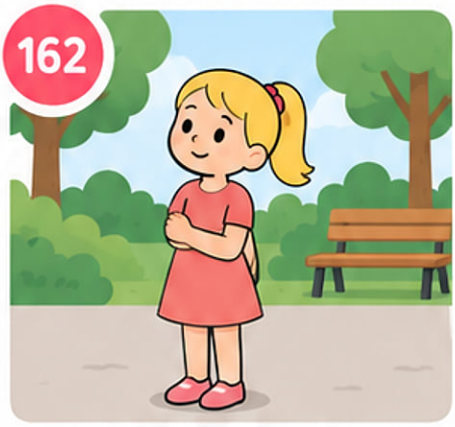

Gdy się zgubię, stoję i czekam

Wskazówka

Zasady bezpieczeństwa powtarzaj krótko, zawsze tymi samymi słowami i w prawdziwych miejscach: na przejściu, w samochodzie, w kuchni. Kartę „Gdy się zgubię, stoję i czekam” ćwiczcie w spokojnej zabawie, nigdy przez straszenie. Dziecko ma czuć się pewnie.

Pomysł na zabawę

Ułóżcie na podłodze przejście dla pieszych z pasków papieru. Pokazujesz kartę ze światłem, a dziecko przechodzi, trzymając misia za łapkę.

Granice: dobrze czy źle?

Każdy rząd to para: zielona karta pokazuje, jak szanujemy granice, a czerwona, czego nie robimy.

163

Pytam: „Czy mogę cię przytulić?"

164

Nie przytulam bez pytania

165

Pukam do łazienki

166

Nie wchodzę bez pukania

167

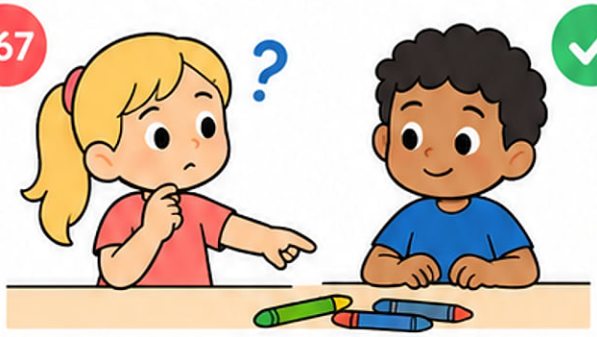

Pytam, czy mogę pożyczyć

168

Nie zabieram cudzych rzeczy

Wskazówka

To powtórka zasad z całego modułu. Wróć do tych par po kilku dniach korzystania z pozostałych kart. Jeśli dziecko pomyli kolory, nie poprawiaj go ostro. Pokaż obie karty jeszcze raz i opowiedz krótko, co czuje osoba na obrazku.

Pomysł na zabawę

Podziel karty na dwie kupki i odwróć je obrazkiem do dołu. Dziecko odkrywa po jednej karcie z każdej kupki i szuka pasujących par.

8

MODUŁ 8

Samodzielność krok po kroku

Karty 169–192

Ubieranie się, pakowanie plecaka, sprzątanie i karty planu dnia.

Ubieram się

Kolejne kroki ubierania się, od bielizny aż do kurtki.

169

Zakładam bieliznę

170

Zakładam spodnie

171

Zakładam koszulkę

172

Zakładam skarpetki

173

Zakładam buty

174

Zapinam kurtkę

Wskazówka

Przygotuj ubrania wieczorem i ułóż je w tej samej kolejności co karty. Rano dziecko bierze rzeczy po kolei, a Ty pomagasz tylko wtedy, gdy to naprawdę potrzebne. Najtrudniejsze kroki, takie jak zapinanie, ćwiczcie osobno, w spokojnej chwili.

Pomysł na zabawę

Ubierzcie razem dużą lalkę albo misia w prawdziwe dziecięce ubrania. Dziecko wybiera kolejną kartę i zakłada lalce właściwą rzecz.

Pakuję plecak

Wskazówka

Pakowanie plecaka to świetna okazja do ćwiczenia samodzielności. Przyklej karty obok miejsca, gdzie stoi plecak. Na początku podawaj dziecku rzeczy, a ono tylko wkłada je do środka. Potem niech samo szuka każdej rzeczy według karty.

Pomysł na zabawę

Zagrajcie w szybkie pakowanie. Rozłóż rzeczy na podłodze, a dziecko wkłada je do plecaka w kolejności kart. Policzcie razem, ile to trwało.

Po kolei pakujemy wszystko, czego dziecko potrzebuje w przedszkolu albo w szkole.

175

Otwieram plecak

176

Wkładam piórnik

177

Wkładam książkę

178

Wkładam drugie śniadanie

179

Wkładam bidon

180

Zamykam plecak

Sprzątam po sobie

Proste obowiązki, które uczą dbania o porządek wokół siebie.

181

Odkładam zabawki do pudełka

182

Wyrzucam śmieci do kosza

183

Odnoszę talerz

184

Wkładam brudne ubrania do kosza na pranie

185

Ścielę łóżko

186

Odstawiam buty na miejsce

Wskazówka

Zamiast mówić „Posprzątaj pokój”, pokaż jedną konkretną kartę, na przykład „Odkładam zabawki do pudełka”. Jedno jasne zadanie jest łatwiejsze niż całe sprzątanie naraz.
Na pudełkach możesz nakleić obrazki zabawek, żeby dziecko wiedziało, co gdzie leży.

Pomysł na zabawę

Włączcie wesołą piosenkę i sprzątajcie, dopóki gra. Gdy muzyka ucichnie, sprawdźcie razem, które zadania z tej strony są już zrobione.

Karty planu dnia

Karty pomocnicze do tablicy „Najpierw – potem” i do planu dnia.

187

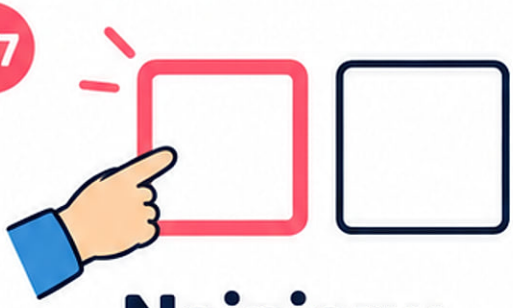

Najpierw

188

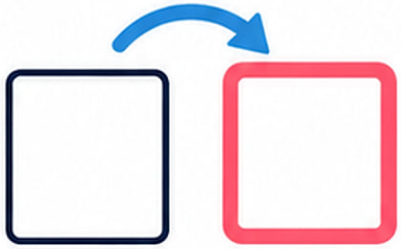

Potem

189

Teraz

190

Czekam

191

Koniec

192

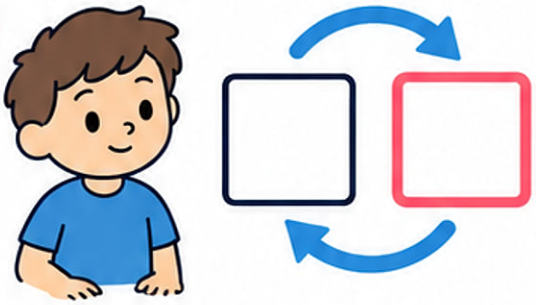

Zmiana planu

Wskazówka

Te karty nie pokazują czynności, tylko porządek dnia. Połóż kartę „Najpierw” nad kartą zadania, a kartę „Potem” nad kartą nagrody. Kartę „Zmiana planu” pokazuj spokojnie, zanim coś się zmieni, i od razu połóż obok kartę nowej czynności.

Pomysł na zabawę

Ułóżcie plan zabawy w trzech krokach, na przykład: klocki, książka, piłka. Gdy jedna zabawa się kończy, dziecko pokazuje kartę „Koniec” i przechodzicie dalej.

DO WYCIĘCIA

Moja tablica: najpierw – potem

Wydrukuj tę stronę, zalaminuj ją i umieść w pustych polach rzepy albo masę mocującą.

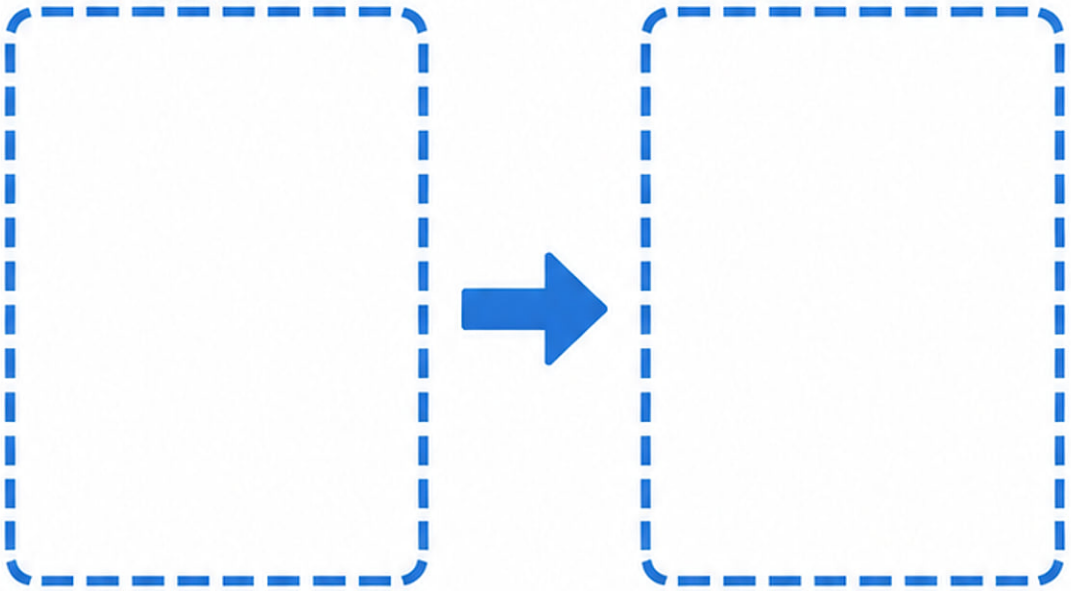

Mój plan dnia

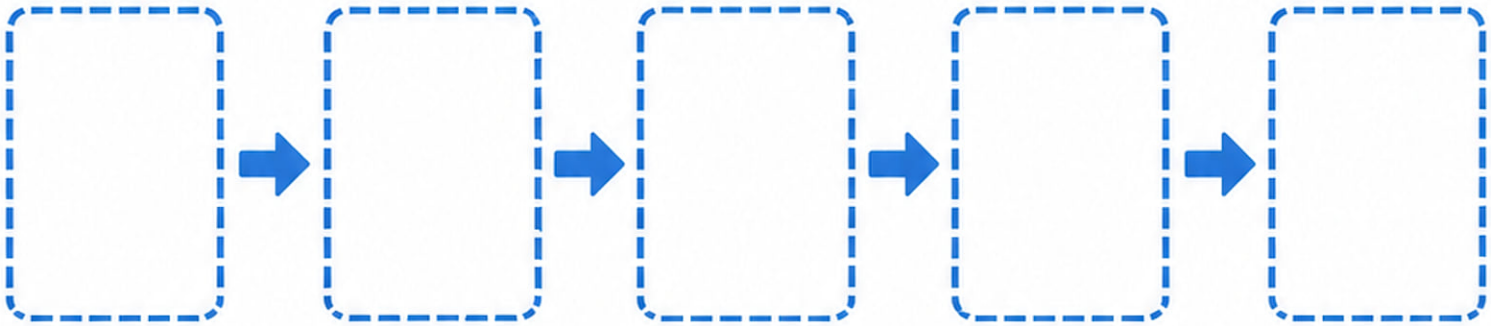

Jak korzystać z tablicy?

1. W polu „Najpierw“ połóż kartę zadania, a w polu „Potem“ kartę przyjemnej czynności.
2. Gdy zadanie jest skończone, zdejmijcie razem pierwszą kartę.
3. W pasku planu dnia ułóż karty od lewej do prawej, w kolejności wydarzeń.
4. Po każdej skończonej czynności dziecko odkłada kartę do pudełka.

Wskazówka

Na początku używaj tylko dwóch pól: „Najpierw“ i „Potem“. Dłuższy plan dnia wprowadzaj stopniowo, gdy dziecko dobrze rozumie tablicę.

Małymi krokami do wielkich zmian

Każda karta to mały most między dzieckiem a światem. Na początku postępy mogą wydawać się niewielkie: jedno wskazanie, jedno spojrzenie, jedna spokojna zmiana planu. Właśnie z takich chwil rodzi się pewność siebie. Korzystaj z kart codziennie, cierpliwie i z uśmiechem. Dopasowuj je do dziecka, dodawaj nowe i odkładaj te, które nie są już potrzebne. Najważniejsze jest to, że dziecko czuje się rozumiane i coraz lepiej rozumie innych.

Pamiętaj

Każda próba komunikacji zasługuje na uwagę i pochwałę.